

OIVALLUS

2

18. Erilaisia kehityspolkuja lapsuudesta aikuisuuteen

Oivallustehtävä

- Pohdi, millainen olet aikuisena.
- Piirrä, kuvaile, kirjoita – mitä on tapahtunut, että sinusta on tullut tällainen?
- Miltä sosiaalisen median tilisi näyttävät kymmenen vuoden päästä?

Kehityspolut

- Perimä ja muut kehitykseen vaikuttavat tekijät ovat niin moninaisia, että jokaiselle muodostuu oma yksilöllinen kehityspolkunsa lapsuudesta aikuisuuteen.
- Vaikka kehityspolut ovat yksilöllisiä, voidaan kehityopsykologisella tiedolla saada yleiskuvaa kehityksestä.
- Kehityopsykologinen tieto on usein tietoa eri asioiden välisistä tilastollisista yhteyksistä.

Kehitystehtävät

- Ikäkauteen liittyviä kaikille yhteisiä haasteita nimitetään **kehitystehtäviksi**.
- Kehityskulkujen moninaisuudesta seuraa, että samoista lähtökohdista voidaan päätyä erilaisiin lopputuloksiin. Toisaalta myös samantapainen elämäntilanne voi kätkeä taakseen hyvin monenlaisia taustoja.

Kehitystehtävät

Ihmisen kehityksessä tärkeitä teemoja ja kehitystehtäviä ovat muun muassa

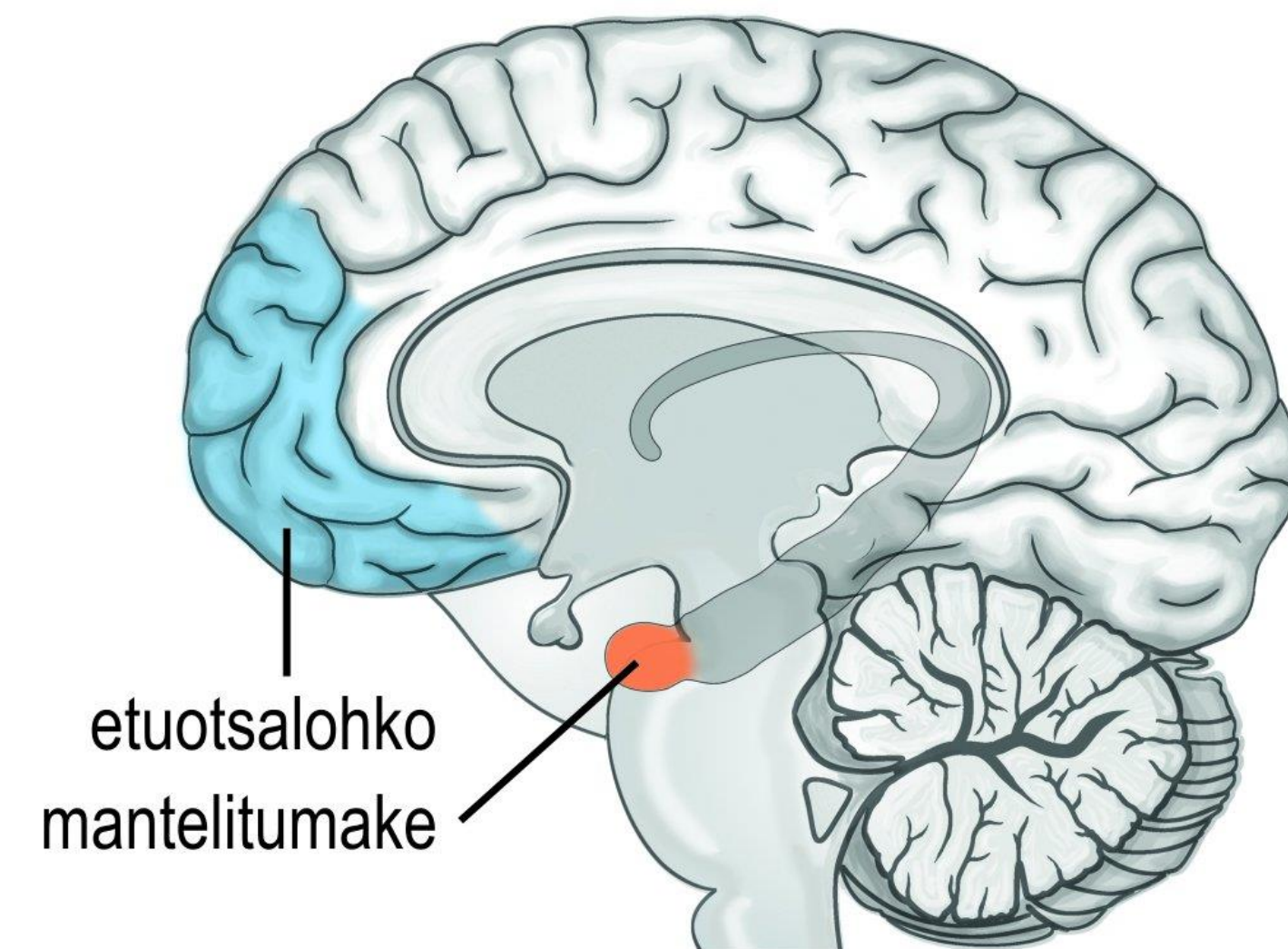
- perustavan turvallisuudentunteen rakentaminen
- aloitteellisuuteen ja toimijuuteen kasvaminen
- syyllisyyden ja häpeän tunteiden käsitteleminen
- suhde omaan kehollisuuteen ja seksuaalisuuteen
- identiteetin rakentaminen
- läheisten ihmissuhteiden ylläpitäminen ja toisaalta oman autonomian säilyttäminen
- elämän merkityksellisyyden kokeminen ja toivon ylläpitäminen
- oman rajallisuuden ja lopulta kuoleman kohtaaminen.

Esimerkkejä kehitykseen vaikuttavista tekijöistä

Kehitykseen myönteisesti vaikuttavia tekijöitä	Kehityksen riskitekijöitä
• turvallinen vanhemmuus • tukea antavat ihmissuhteet • myönteiset roolimallit • laadukas varhaiskasvatus ja koulutus • riittävä toimeentulo • monipuolinen ja riittävä ravinto • äidin pitkä koulutus	• laiminlyövä vanhemmuus • vanhempien mielenterveyden ongelmat • päihdeongelmat (vanhempien tai nuoren itsensä) • kiusatuksi tuleminen • väkivallan uhka tai väkivallan kokeminen • köyhyys • yksinäisyys

Kehitykseen vaikuttavat tekijät

- Kielteiset elämäntapahtumat eivät aina ole pelkästään haitallisia. Lopputulokseen vaikuttavat tilanteen pitkäkestoisuus ja kuormittavuus sekä tuen saanti tilanteen jälkeen.
- Trauma jättää kuitenkin jäljet aivoihin:
 - Esim. uusien hermosolujen syntyminen hippokampuksessa vähenee, millä voi olla yhteyksiä muistin toimintaan ja oppimisvaikeuksiin.
 - Mantelitumakkeen toiminta korostuu. Ihminen on ikään kuin jatkuvasti varautunut uhkiin ja vaaroihin.
 - Etuotsalohkon tunteita rauhoittava toiminta vaimenee.
- Sekä myönteiset että kielteiset elämäntapahtumat muodostavat usein kasautuvia kehityksen ketjuja.

Generatiivisuus

- Huolenpito ja tuotteliaisuus ovat keskeisiä aikuisuudessa. Omat voimat valjastetaan seuraavaan sukupolven hyvinvoinnin tukemiseen. Tästä käytetään nimitystä **generatiivisuus**.
- Generatiivisuutta voi olla
 1. lasten kasvattaminen
 2. taitojen välittäminen seuraavalle sukupolvelle
 3. kulttuurin saavutusten välittäminen eteenpäin esimerkiksi opettajana tai johtajana
 4. pysyvän jäljen jättäminen esimerkiksi rakentamisen, tieteen tai taiteen tuotoksena
 5. toiminta yhteisön hyväksi.

Oman kehityspolun piirtäminen ja kehitystehtävät

- Piirrä haluamassasi muodossa tähänastisen elämäsi kehityspolku. Valitse siihen sinulle merkityksellisiä asioita.
- Mieti lopuksi seuraavia kysymyksiä:
 - a) Millä tavoin identiteettisi kehittyminen on muodostunut ja miten erilaiset elämäntapahtumat ovat vaikuttaneet identiteettisi eri puoliin?
 - b) Miten valitsemasi asiat tai tapahtumat liittyvät kehitystehtäviin?
 - c) Onko elämässäsi näkynyt vaikutusten kasautumista tai korjaavia kokemuksia?
- Toiminnallinen toteutus: käy kuvaamassa elämäsi merkityksellisiä paikkoja ja sijoita niitä kehityspolullesi. Jos paikalle ei ole mahdollista päästä, voisiko jokin esine tai ihminen edustaa sitä?

Palauta mieleen

- Nimeä jokin kehitystehtävä ja esitä kaksi erilaista esimerkkiä sen ratkaisemisesta.
- Milloin vastoinkäymiset ovat kehityksen kannalta haitallisia?
- Anna esimerkki kehityksen näkökulmasta a) myönteisten vaikutusten, b) kielteisten kasautumisesta.